

Roxane Gay

IN
ONGETEMDE
STAAT

Vertaald door Aleid van Eekelen-Benders

2015

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Voor vrouwen overal ter wereld

Deel I

NOG LANG EN
GELUKKIG

1

Er was eens, in een land hier ver vandaan, een jonge vrouw die werd ontvoerd door een groep onbevreesde maar doodsbangе jongemannen bij wie zoveel ondenkbare hoop door hun lijven laaide dat die door hun huid heen brandde en hun wil staalde tot op het merg.

Die jonge vrouw was ik.

Ze hielden me dertien dagen vast.

Ze wilden me breken.

Het was niet persoonlijk.

Ik brak niet.

Dat hou ik mezelf voor.

Het was heet, tegen de veertig graden, en zo benauwd dat het op warme regen leek. Ik trok mijn zoontje, Christophe, een miniatuurmaatje rode boardshorts aan en een lichtblauw t-shirt met een zeilbootje voorop. Ik smeerde zijn gladde bruine armpjes en zijn stralende gezichtje in met zonnebrandcrème. Ik gaf hem een kus op zijn neus en veegde zijn dikke, donkerblonde krullen uit zijn gezicht terwijl hij zijn handjes tegen mijn wangen drukte en ‘Mamma! Mamma! Mamma!’ riep. Mijn man Michael, ons zoon-

tje en ik namen afscheid van mijn ouders en zeiden dat we op tijd terug zouden zijn voor het avondeten.

Michael en ik gingen voor het eerst met Christophe naar de oceaan. We gingen hem in het warme, zoute water houden terwijl hij met zijn teentjes wriemelde en met zijn mollige beentjes schopte. We gingen hem omhooggooien naar de zon en hem dan weer veilig in onze armen opvangen.

Mijn moeder glimlachte vanaf het balkon, waar ze in kraakhelder linnen en op hoge hakken haar planten water gaf. Ze wierp haar kleinzoon een kushandje toe. Ze zei nog eens dat we veilig terug moesten komen.

We zetten onze zoon in zijn autostoeltje. We gaven hem zijn lievelingsknuffel, een kleine bulldog die Baba heette. Hij klemde zijn geliefde speeltje in zijn vuistje en bleef maar lachen. Hij heeft zijn vaders temperament. Hij is meestal vrolijk. Dat zie ik graag. Voor het instappen controleerde Michael nog eens of Christophe wel goed vastgegespt zat. Hij zette onze strandtassen in de kofferbak.

Michael hield het portier voor me open. Toen hij het dichtdeed drukte hij zijn gezicht tegen het raampje en blies zijn wangen bol. Ik moest lachen en drukte mijn hand tegen zijn gezicht achter het glas. Mijn lippen vormden de woorden 'Ik hou van je'. Dat zeg ik niet vaak, maar hij weet het evengoed. Michael rende om naar zijn kant van de auto. Nadat hij achter het stuur was gaan zitten en de achteruitkijkspiegel had bijgesteld om de kleine te kunnen zien, boog hij zich naar me toe en zoenden we elkaar. Hij legde een arm op de leuning tussen ons in en ik streek terloops over de goudblonde plukjes haar erop. Glimlachend legde ik mijn hoofd op zijn schouder. We reden de lange, steil aflopende oprit bij het huis van mijn ouders af en wachtten rustig tot het zware stalen hek, het hek dat ons beschermde, open was.

Achterin kirde Christophe zachtjes, hij lachte nog steeds. Terwijl het hek achter ons dichtging werd onze auto ingesloten

door drie zwarte Land Cruisers. Een hoge pieptoon en de geur van brandend rubber vulden de lucht. Michaels gebruiende knokkels werden wit toen hij het stuur vastklemde en koortsachtig naar een uitweg zocht. Hij trilde over zijn hele lijf. De deuren van de drie auto's gingen allemaal tegelijk open en er dromden mannen uit die we niet kenden, een wirwar van ledematen en wapens. Toen stilte, ijle lucht, nog steeds heet. Mijn adem bleef pijnlijk in mijn ribbenkast steken. Er klonk geschreeuw.

Twee mannen gingen met geheven machinegeweer achter onze auto staan. Michael trapte op het gaspedaal om door te rijden, maar een lange man met een rode bandana voor de onderheft van zijn gezicht, een man met een machinegeweer, bonkte met zijn vuist op de motorkap. Er bleef een deukje achter in de vorm van zijn gebalde vuist. Hij keek ons woedend aan, hief zijn geweer en richtte het recht op Michaels borst. Ik wierp mijn arm voor Michaels lichaam. Het was een dwaas, machteloos gebaar. Michaels ogen glommen en er trilden randjes traanvocht op zijn onderste oogleden. Hij greep mijn hand tussen de zijne en hield me zo stevig vast dat het leek alsof al die tere botjes vermorzeld werden.

Twee mannen beukten met de kolf van hun geweer tegen de autoraampjes. De woede straalde van ze af. Het glas sprong, de barsten vertakten zich. Michael en ik weken uiteen, wachtten gespannen, en toen brak de voorruit met een harde, galmende knal. We beschermden ons gezicht, de glasscherven vlogen ons om de oren en braken het licht in felle kleuren. Allebei tegelijk reikten we naar Christophe. Hij lachte nog steeds, maar zijn lipjes trilden en hij had grote ogen. Ik kon net niet bij hem. Mijn kind was zo dichtbij dat mijn vingers tintelden. Als ik mijn kind aanraakte zou alles goed komen, dan zou dit verschrikkelijke niet gebeuren. Een man stak zijn hand door mijn raampje en deed mijn portier van het slot. Hij wilde me ruw uit de auto trekken en gromde toen de veiligheidsgordel me binnenhield. Na een klap in mijn gezicht beval hij me de gordel los te maken. Mijn handen beefden toen

ik de knop indrukte. Ik werd opgetild, de auto uit, en op straat gegoooid. De huid op mijn gezicht prikte.

Mijn lichaam liep leeg. Het was alleen nog maar huid die te strak over bot gespannen zat, verder niets, geen lucht. De man keek me laatdunkend aan en noemde me *dyaspora* met de rancune van de Haïtianen die niet weg kunnen tegenover hen die dat wel kunnen. Zijn huid was glibberig. Ik kreeg geen vat op hem. Ik probeerde te krabben, maar mijn vingers kregen alleen een dikke laag zweet te pakken. Ik probeerde me aan de autodeur vast te houden. Hij smakte zijn geweer tegen mijn vingers. 'Mijn kindje,' riep ik. 'Doe mijn kindje geen kwaad.' Een van de mannen greep me bij mijn haar, smet me op de grond, schopte me in mijn buik. Hijgend sloeg ik mijn armen om me heen. Er ontstond een oploopje. Ik smeekte de mensen om me te helpen. Ze deden niets. Ze bleven alleen maar staan toekijken terwijl ik schreeuwde en vocht met alle spieren in mijn hart. Ik zag hun gezichten en de onverschilligheid in hun ogen, de opluchting dat het nog niet hun beurt was, dat de wolven nog niet voor hen kwamen.

Ik werd overeind getrokken en weer probeerde ik me los te rukken, probeerde ik te vluchten, mijn zoontje te pakken, nog één keer zijn huid tegen de mijne te voelen. Ik riep naar hem door het kapotte raampje. 'Christophe!' riep ik, en ik bonkte met mijn vuist tegen het glas om zijn aandacht te trekken. Ik zei de dingen die iedere moeder op zo'n moment tegen haar kind zou zeggen, ook al was hij te klein om er een woord van te begrijpen. Mijn stem was rauw geschuurd. Hij keek me aan en stak zijn handjes naar me uit. Hij schopte met zijn voetjes. Ik nam de kuiltjes op zijn knokkels in me op. Ik rukte me los, trok het achterportier open en terwijl een vreemd paar handen me weg probeerde te trekken wikkelde ik de gordel om mijn hand. De man aan Michaels kant raakte hem keer op keer met gebalde vuist in het gezicht. Michael zakte voorover, met zijn voorhoofd op de claxon. Die loeide, het gejam weergalmde door de lucht. Langzaam liep er een dikke, donkere straal bloed

over het voorhoofd van mijn man, tussen zijn ogen door, langs zijn neus en over zijn lippen. Achterin begon Christophe te huilen en zijn gezichtje werd vuurrood.

Het koude staal van een geweerloop porde in mijn huid. Ik verstijfde. Een stem zei: 'Rustig meegaan, anders vermoorden we je gezin. Dan vermoorden we iedereen van wie je ooit hebt gehouden.' Ik bewoog me niet. Het geweer drong dieper en dieper. Ik ontspande mijn vingers en ging rechtop staan. Ik tuurde naar mijn gezin. Ik ben zuinig met mijn liefde. Ik stak mijn handen boven mijn hoofd. Mijn bovenbenen trilden onbeheersbaar. Ik kon me niet bewegen. Een hand greep me bij mijn nek en duwde me naar een klaarstaand voertuig. Ik keek nog even om en voelde me plotseling kalm. Michael tilde langzaam zijn hoofd op. Ik keek hem indringend aan om hem te laten weten dat ons verhaal zo niet afliep. Hij riep mijn naam. De wanhoop in zijn stem maakte me misselijk. Mijn mond vormde de woorden *ik hou van je* en hij knikte. Hij riep: 'Ik hou van je.' Ik hoorde hem. Ik voelde hem. Ik zag dat hij zijn portier open wilde doen maar weer het bewustzijn verloor en in elkaar zakte.

Mijn overweldigers trokken een jutezak over mijn hoofd en schoven me op de achterbank. De tere beenderconstructie in mijn wangen klopte fel. Mijn huid deed pijn. In gebroken Engels bevalen mijn overweldigers me te doen wat ze zeiden, dan zou ik gauw weer bij mijn familie terug zijn. Ik moest de broze hoop blijven koesteren dat ik naar mijn nog-lang-en-gelukkig kon terugkeren. Ik wist niet beter. Dit was nog het daarvoor.

Ik zat doodstil tussen twee mannen in. Hun gespierde benen drukten tegen de mijne. Allebei hielden ze een van mijn polsen vast, zo strak dat ze donkerrode striemen zouden achterlaten. Er hing de stank van zweterige jonge lijven, mijn bloed en de zonnebrandcrème waarmee ik de huid van mijn kind had ingesmeerd. Voor ik het bewustzijn verloor hoorde ik een kille lach, het gehuil van mijn zoontje en het wanhopige gejam van de claxon.

2

Toen ik mijn ogen opende zag ik alleen maar felle lichtvlekjes en grijze schaduw. Ik had hoofdpijn. Toen alles weer bovenkwam – waar ik was, mijn huilende kindje, mijn man – hapte ik naar lucht en begon ik wild om me heen te slaan. Door de jutezak kon ik nauwelijks ademhalen. Ik snakte naar frisse lucht. Een sterke hand greep me bij mijn schouder en duwde me terug op de bank. Stilzitten, werd er gewaarschuwd. Ik begon te neurien. Neuriede zo luid dat mijn tanden ervan trilden, wiegde heen en weer. Een hand greep me in mijn nek. Ik wiegde harder. ‘Ze is gek,’ mompelde iemand.

Ik was op het randje van gek. Ik was er nog niet in gevallen.

Ik was bang, duizelig en misselijk en had een droge mond. Toen de auto een slinger maakte boog ik me naar voren en braakte, er sijpelde gal door het jute en de rest droop langs mijn shirt. Ik was nu al weerzinwekkend. De man links van me begon te schreeuwen, hij greep me bij mijn haar en smakte mijn hoofd tegen de bank voor me. Terwijl ik mijn best deed mijn gezicht te beschermen proefde ik zuur.

En geen idee waarom, maar toen moest ik denken aan mijn vrienden in Miami, waar Michael en ik wonen, en aan hun gesprek-

ken als het nieuws van een ontvoering hen bereikte. Voor mijn Amerikaanse vrienden ben ik een curiosum: een Haïtiaanse die niet uit de sloppen of van het platteland komt, een Haïtiaanse die een bevoorrecht leven heeft geleid. Als ik het over mijn leven in Haïti heb luisteren ze naar mijn verhalen alsof het sprookjes zijn, verhalen zo mooi dat ze beslist niet waar kunnen zijn.

Mijn man en ik krijgen graag gasten, geven graag etentjes. We koken kunstige maaltijden uit de *Gourmet* en de *Bon Appétit*, drinken dure wijn en proberen wereldproblemen op te lossen. Dat wil zeggen, dat deden we in het daarvoor, toen we ons nog niet zo bewust waren van de aanblik die we boden en toen we nog dachten dat we ook maar iets relevants te melden hadden over alles waardoor de wereld wordt verscheurd.

Op een zo'n feestje, met zijn vrienden en mijn vrienden, van wie we sommigen graag mochten en anderen niet konden uitstaan, werd er door iedereen overvloedig wijn gedronken en gedanst op zorgvuldig uitgezochte muziek. We aten een uitstekend maal en voerden een pretentius maar boeiend gesprek. Zoals zo vaak kwamen we op Haïti. We zaten op onze door lampionnen en kaarsen verlichte veranda, allemaal dronken van het geluk van te veel geld, te veel eten en te veel vrijheid. Ik zat op Michaels schoot, ik tekende met mijn nagels rondjes in zijn nek en hij had zijn arm om mijn middel. De anderen zaten naar voren geleund, ernstig in hun verlangen naar begrip voor een land dat ze waarschijnlijk nooit zouden bezoeken. Een van mijn vrienden vertelde over een tijdschriftartikel waarin hij had gelezen dat Haïti Colombia voorbijgestreefd was als dé ontvoeringsplaats van de wereld. Iemand anders vertelde ons over een recent artikel in een landelijk tijdschrift over de ontvoeringsepidemie – dat woord gebruikte hij, alsof ontvoering een ziekte was, iets besmettelijks wat onbeheersbaar was. Er kwamen opmerkingen over *vodou* en over die film met Lisa Bonet waardoor ze zich de woede van Bill Cosby op de hals had gehaald. Algauw kwam iedereen met zijn eigen wanho-

pige brokje informatie over mijn land, mijn volk, over het geweld, de armoede en de hopeloosheid, en werd er een oord geschapen dat uitsluitend in de verbeelding van Amerikanen bestaat.

Die avond begroef ik mijn gezicht in Michaels hals en voelde ik zijn hartslag tegen mijn wang. Hij trok me dicht tegen zich aan. Hij begreep het. Er zijn drie Haïti's: het land dat Amerikanen kennen, het land dat Haïtianen kennen en het land dat ik meende te kennen.

Achter in de Land Cruiser op de dag van mijn ontvoering bevond ik me in een volslagen nieuw land. Ik was niet thuis of misschien wel maar wist ik dat nog niet. Iemand zette de radio harder. Ze draaiden een nummer dat ik herkende. Ik ging meezingen omdat ik deel wilde uitmaken van het enige wat me vertrouwd was. Iemand zei dat ik mijn mond moest houden. Ik zong harder. Ik zong zo hard dat ik niets om me heen meer kon horen. Er sloeg een vuist tegen mijn kaak. Het gonsde in mijn hoofd en ik zakte naar opzij. Ik zong gewoon door, al kwamen de woorden nu langzamer, half ingeslikt.

Ik hoorde met mijn man op het strand te zijn. Ik hoorde mijn benen om Michaels middel te slaan terwijl hij me de oceaan in droeg, van de kust af, terwijl ons zoontje lag te slapen. Ik volgde met mijn vingertoppen en lippen zijn kaaklijn en hij hield me zo stevig vast dat het pijn deed om adem te halen. We vergaten alles om ons heen en hij kuste me zoals hij dat altijd doet: hard, doelbewust, zodat de zachte huid van onze lippen kneusde en week werd, met zijn tong in mijn mond en zijn ene hand bezitterig in mijn haar gedraaid. Hij doet altijd heel erg zijn best om me vast te houden omdat hij niet beseft dat ik altijd bij hem ben. Wij zijn slot en sleutel. Wij zijn niets zonder elkaar. Als de zon te sterk werd, als onze begeerte te groot werd voor dat moment, zou ik me losmaken en kwamen we, zwaar van lijf, het water uit. Dan gingen we in het withete zand liggen met ons slapende zoontje tus-

sen ons in. Het zeezout droogde op onze huid. We dronken iets koels en koesterden ons in ons volmaakte nog-lang-en-gelukkig.

Maar daar waren we niet. Daar was ik niet. Ik was alleen in een land dat ik niet kende, een land dat niet het mijne of dat van mijn vader was, een land dat toebehoorde aan mannen die geen enkele wet respecteerden.

We reden urenlang over smalle kronkelwegen. De mannen praatten over financiële kwesties, speculeerden hoeveel losgeld ik zou opbrengen. Een hand graaide naar mijn borst, die langzaam opzwol van de melk, en ik ging kaarsrecht overeind zitten. 'Raak me niet aan,' fluisterde ik. Er werd gelachen. Een stem zei: 'Nog niet,' maar de hand kneep harder. Ik probeerde weg te komen van die handtastelijkheid maar ik kon nergens heen. Ik zat in een kooi, de eerste van vele.

'Hier komen jullie nooit mee weg,' zei ik, en mijn stem werd al schor.

Weer gelach. 'Dat is al gebeurd.'

3

We hielden stil in een lawaaierige straat. Mijn ontvoerders trokken de jutezak van mijn hoofd en ik zoog alle lucht op die ik binnen kon krijgen. Ik kneep mijn ogen een stukje dicht om ze aan hun omgeving te laten wennen. De zon scheen nog, maar verwaagde langs de horizon al tot roze. Het was mooi zoals de kleur zich in kromme vegen uitstreckte over de lucht. Ik tuurde in dat roze, wilde dat hele beeld in mijn geheugen prenten, tot een hand me bij mijn elleboog greep. Ik kromp in elkaar en strompelde naar voren.

Een paar mensen op straat staarden ons aan maar niemand stak een vinger uit om me te helpen. Ik riep: 'Dit mag niet gebeuren,' maar ik wist dat mijn woorden zinloos waren. In een land waar te veel mensen moeten graaien naar wat ze nodig hebben en dan nog niets in handen hebben, is geen ruimte voor zulke haar-kloverij.

Mijn overweldigers leidden me door een donkere kamer met drie banken en een grote flatscreen-tv. Op een van de banken zat een vrouw in een rode tanktop, denim rok en teenslippers, van dat soort met een hoge blokhak. Ik sperde mijn ogen open toen ik haar naar me zag kijken. Ze leek niet verbaasd. Ze schudde haar

hoofd en richtte haar aandacht weer op haar programma, een of andere talkshow.

In een andere kamer zaten vier mannen te kaarten. Op tafel stonden flesjes Prestige-bier en een overvolle asbak. Toen we langsliepen likte een van de mannen zijn lippen. We kwamen door een kinderslaapkamer. Mijn borsten voelden onaangenaam gezwollen. Ik dacht aan Christophe, mijn lieve jochie, dat ik nog steeds zelf voedde, dat naar zijn moeders borst hunkerde en niet tevredengesteld kon worden.

Ten slotte kwamen we in een kamer met een smal bed tegen de ene wand en een grote emmer ertegenover. Er was een raampje met tralies ervoor, dat uitkeek op een steegje, en onder dat raampje hing een verbleekte poster van de politieke partij Fanmi Lavalas, met het portret van een man die ik niet herkende. Ze gooiden me die kamer in en deden de deur dicht. Ze lieten me achter in een nieuwe kooi. Ik greep meteen de deurknop vast en draaide er koortsachtig aan. De deur zat op slot. Het was onmogelijk om niet in paniek te raken. Ik begon op de deur te bonken. Ik wilde die deur in elkaar slaan maar hij was sterk, sterker dan mijn armen.

Toen ik volkomen op was liet ik me op de vloer zakken. De hitte was overweldigend. Mijn kleren plakten nu al aan mijn lijf. Ik kon mezelf ruiken. De contouren van mijn gezicht waren klam van het zweet.

De hitte in Port-au-Prince neemt 's zomers een specifieke vorm aan. Het is benauwd en de warmte is onontkoombaar. Ze windt zich om je heen en dringt zich onophoudelijk aan je op. De zomer van mijn ontvoering was de hitte meedogenloos. Ze sloot me in, kroop door mijn huid. Ze drong mijn zintuigen binnen tot ik vrijwel alles vergat, tot ik vergat wat 'hoop' betekent.

Ik wachtte af en probeerde me niet voor te stellen wat er met me kon gebeuren. Ik kon mezelf niet toestaan aan zulke dingen te denken, want dan zou ik ook geen reden hebben om te geloven

dat ik gered zou worden. In plaats daarvan probeerde ik me te herinneren waarom mijn ouders terug hadden gewild naar het land dat ze ooit hadden verlaten, het land waarvan ze ooit hadden gehouden, het land waarvan ik meende te houden.

Dit is in elk geval waar. Ik weet heel weinig over het leven van mijn ouders als kind. Ze zijn geen van beiden geneigd zich bloot te geven. Mijn vader en moeder komen allebei uit Port-au-Prince. In hun jeugd waren ze arm. Er waren te veel kinderen en er was aan alles gebrek. Vaak leden ze honger. Ze liepen blootsvoets naar school en werden dan gepest met hun vuile voeten. De ouders van mijn vader stierven allebei toen hij nog jong was, allebei op een manier die zijn afkeer opriep, een manier die, zo vertelde hij ons ooit, hem duidelijk maakte dat je in deze wereld alleen overleeft door sterk te zijn. Zijn moeder, zei hij, was een zwakke vrouw en zijn vader een zwakke man, en het was hun zwakte die tot hun dood leidde, de vader door leverproblemen als gevolg van een voorliefde voor rum en de moeder door hartproblemen doordat ze te veel hield van de verkeerde man. Mijn vader bleef zijn hele leven vastbesloten in niets op hen te lijken, hoe duur dat ons allen ook kwam te staan.

Mijn moeders vader stierf toen ze zes was. Haar eerste stiefvader stierf toen ze elf was. Haar tweede stiefvader stierf toen ze veertien was en de derde toen ze achttien was. Haar moeder woont nu al meer dan twintig jaar samen met dezelfde man, maar weigert met hem te trouwen. Haar bezorgdheid is te begrijpen. Mijn oma en de man die ik ken als mijn opa wonen in een klein appartement met twee slaapkamers in de Bronx, waar zij al woont sinds ze in de Verenigde Staten aankwam. Ze werkte als huishoudster bij een joods gezin in Manhattan en liet een voor een haar twaalf kinderen overkomen. Toen de jongste eindelijk voet op Amerikaanse bodem zette ging zij avondonderwijs volgen omdat ze vastbesloten was meer met de rest van haar leven te doen dan de rommel in andermans leven opruimen.

Mijn ouders kwamen apart van elkaar naar de Verenigde Staten: mijn vader, Sebastien, op zijn negentiende via Montreal en Queens en mijn moeder, Fabienne, via de Bronx. Ze vlogen er met Pan Am naartoe. Ze bewaarden de kotszakjes met het Pan Am-logo en toen ze elkaar dat deel van hun voorgeschiedenis vertelden verwonderden ze zich erover dat hun verhalen zo op elkaar leken.

Er waren eens twee mensen, mijn ouders, die vreemden waren in een vreemd land maar elkaar vonden. Ze vonden de liefde toen ze elkaar ontmoetten op een bruiloft, waar mijn vader, geraakt door haar vreemde glimlach en de nonchalante manier waarop ze zich op de dansvloer bewoog, mijn moeder vroeg of hij haar thuis mocht brengen. Ze was samen met haar zusje, Veronique, die later mijn peettante zou worden. De zusjes zaten de hele weg naar huis achter in mijn vaders Chevelle te giechelen omdat, zoals mijn moeder me later vertelde, Sebastien Duval zo verschrikkelijk serieus was.

Een week na die eerste ontmoeting zei mijn vader tegen mijn oma van moederskant dat hij met haar dochter ging trouwen. Hij maakte mijn moeder het hof en kwam haar altijd opzoeken in het appartement van haar moeder, waar zij en nog enkelen van de twaalf kinderen woonden. Mijn vader droeg een keurig geperst pak met stropdas. Hij was vaak zenuwachtig en het verrukte mijn moeder dat ze een man die gewoonlijk blaakte van zelfvertrouwen zo onzeker kon maken.

Meestal zaten ze op de met plastic beklede bank zachtjes te praten terwijl mijn moeders jongste broertjes en zusjes rondrenden met te veel energie voor een te klein appartement. Drie oudere broers keken mijn vader in het voorbijgaan altijd uitdagend aan en uitten soms loze dreigementen over botten die ze zouden breken als mijn vader buiten zijn boekje ging. Mijn ouders kregen weinig privacy. Hun romance moest het hebben van gedeelde zuchten, het contact tussen twee bovenbenen en alleen maar oog

voor elkaar terwijl om hen heen het leven in dat krappe appartement voortraasde.

Het is een wonder dat ze het voor elkaar kregen verliefd te worden. Verliefd worden, zegt mijn moeder, vergt zijn eigen privéruimte. In een omgeving waar niets privé was hadden mijn vader en zij geen andere keus dan die ruimte voor zichzelf te scheppen.

Hoewel mijn vader al vroeg zijn bedoelingen duidelijk maakte wachtte hij een halfjaar met zijn aanzoek. Op de dag dat hij mijn moeder vroeg zijn vrouw te worden ging hij met haar naar *The Towering Inferno*. Ze was dol op Steve McQueen en vond hem een geweldig knappe Amerikaan. De hele film lang zaten mijn ouders hand in hand en streelde mijn vader mijn moeders knokkels. Van dat gebaar ging haar hart sneller kloppen, vertelde mijn moeder, want zoiets intiems hadden ze nog nooit gedaan. Toen hij met haar meeliep naar het appartement begon mijn vader erover dat hij op een dag ook torens zou bouwen, alleen zouden die van hem niet uitbranden. Nee. Zijn torens zouden hoog oprijzen en niets zou hem dan gelukkiger maken, zei hij, dan mijn moeder aan zijn zijde te hebben. Hoewel de meeste mensen dat niet beseffen is mijn vader de uitbundige, romantische partner in hun relatie. Mijn moeder zei niets en ze liepen samen verder door de lege straten van New York.

Toen ze later stilletjes in de hal stonden van het gebouw waar mijn moeder woonde, dacht zij over mijn vaders woorden na. Hij wachtte, het zweet stond op zijn voorhoofd en zijn pak slobberde om zijn smalle gestalte, want naarmate zijn hoop afnam kromp hij steeds verder. Mijn moeder genoot van de stille spanning van dat moment. Dat was geen wreedheid van haar. Ze bracht zo'n groot deel van haar leven door te midden van te veel andere mensen die om iemands aandacht riepen, die om alles riepen wat een mens maar nodig kon hebben en nooit genoeg kregen. Het enige waar ze oprecht naar verlangde was rust en ruimte, en ze wist dat

mijn vader haar die zou schenken. Zijn hand beefde toen hij een bescheiden diamant om haar vinger schoof. Teder hield hij haar pols vast, met zijn duim op het licht gebogen bot. 'Ik ben een ambitieus man,' zei hij, en mijn moeder antwoordde: 'Dat geloof ik ook.'

Een jaar later trouwden ze en een jaar daarna studeerde mijn vader aan het City College van New York af als ingenieur weg- en waterbouwkunde en nam hij een baan aan bij een groot bouwbedrijf in Nebraska. Hij haalde mijn moeder weg van alles wat haar vertrouwd was, maar hoewel ze niet in sprookjes geloofde was hij haar prins op het witte paard.

Waar hij ging volgde zij.